Концепция за единен образователен стандарт за правосъдие за децата, разработен от екипа на ФРП по проект „Темида вижда детето-2", без представен в Националния институт на правосъдието

Концепция за единен образователен стандарт за правосъдие за децата без представен и обсъден днес в Националния институт на правосъдието с участието на членове от мултипрофесионалната мрежа „Правосъдие за деца" към НИП, магистрати, адвокати, представители на Обмудсмана, Държавната агенция за закрила на детето, Агенцията за социално подпомагане, Националното бюро за правна помощ, експерти от академичните среди и граждански организации и др.

Концепцията предлага изграждане и внедряване на образователен стандарт за квалификация на съдии, прокурори и следователи в областта на наказателните производства с участие на деца. Тази необходимост произтича от нарастващата сложност на производства, по които дете е обвиняем, пострадал или свидетел на престъпление, както и от международни и европейски изисквания за гарантиране на правата на детето в рамките на правосъдие, съобразено със и чувствително към неговите индивидуални особености и потребности. Осигуряването на функционална стандартизирана специализация на системата на наказателно правосъдие по отношение на непълнолетните обвиняеми и подсъдими е пряко задължение по Директива 2016/800, а по отношение на децата-жертви и свидетели - по Директива 2012/29. Сходни задължения произтичат от Конвенцията на ООН за правата на детето и свързаните с нея договори и стандарти, както и редица конвенции на Съвета на Европа.

Концепцията е разработена по инициатива на директора на НИП Миглена Тачева от Ива Пушкарова, ръководител на проекта „Темида вижда детето-2", изпълняван от лятото на 2025 г. от Фондация за развитие на правосъдието с подкрепата на семейна фондация „Лъчезар Цоцорков“ и в партньорство с НИП и още 10 институции и организации, сред които Националният институт на правосъдието, Върховният касационен съд, Държавната агенция за закрила на детето, Националното бюро за правна помощ, Националната комисия за борба с трафика на хора, Съюзът на юристите в България, Националната мрежа за детето, Центърът за изследване на демокрацията, Фондация ПУЛС, Български адвокати за правата на човека и Центърът за обучение на адвокати.

Концепцията се основава на най-добри чуждестранни практики, както и на 20-годишния опит на експертите на организацията в провеждане на обучения и разработване на обучителни помагала за професионалните групи от правосъдието в областта на детското правосъдие.

Тя предлага изграждане и внедряване на цялостен, устойчив и развиващ се специализиран модел за квалификация, който осигурява системно, единно и съобразено с най-добрите съвременни практики наказателно производство с участие на дете. Сред ключовите принципи са най-добрият интерес на детето, зачитането на неговите индивидуални особености и положение; мултидисциплинарност и междуинституционално взаимодействие; продължаващо и надграждащо обучение с практическа насоченост; интегритет, професионализъм и съответствие с европейските стандарти за съдебно обучение.

По-конкретно образователният стандарт е насочен към:

- устойчиво повишаване на професионалния капацитет на системата на наказателното правосъдие при работа с деца;

- засилване на междугилдийното и междуинституционалното сътрудничество, включително чрез изграждане на професионална мрежа;

- гарантиране на модерно и развиващо се знание чрез дългосрочен образователен модел, адаптиран към потребностите на целевите групи;

- изграждане на високи образователни ценности и нагласи за самостоятелно и инициативно търсене, развиване и обмен на знание.

С особена подкрепа бяха посрещнати идеите за програми за многостепенно и периодично обучаване, постоянен достъп до самообучителни електронни ресурси и срок на валидност на издаваните сертификати за специализация.

„Концепциите на детско правосъдие не са интуитивни, а специфични и изискват образователни усилия в допълнение към общата професионална квалификация, за да може не просто да се избягват нарушения на права, а да се осигури растеж на стандарта за спазването им", каза Пушкарова. Според нея случаите на деца, участващи в наказателни производства, са силно индивидуални, а децата като група не се поддават лесно на обобщения и общи политики. Процедурите с участие на деца са изградени от гъвкави съчетания на ключови права, процесуални гаранции и правни възможности, за да осигурят едновременно индивидуално отношение към детето и спазване на общ стандарт. Това не се прави с рецепти и сляпо следване на протоколи, а с разбиране на смисъла на правния инструмент и просветеното му използване за постигане на този смисъл, каза още Пушкарова.

05 Декември 2025